

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา

เกี่ยวกับการพิจารณาส่งผู้ต้องหาไปเข้ารับการอบรมแทนการดำเนินคดีอาญา
ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๑ กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอให้ส่งผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและกลับใจเข้ามาอบตัวหรือกระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ไปเข้ารับการอบรมแทนการดำเนินคดีอาญา ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อยเป็นแนวเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประธานศาลฎีกา จึงออกคำแนะนำไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การพิจารณาดำเนินการส่งผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรไปเข้ารับการอบรมแทนการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ จะกระทำได้อีกเมื่อได้มีการออกประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๕ และประกาศกำหนดลักษณะความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว

ข้อ ๒ การยื่นคำร้องขอให้ส่งผู้ต้องหาไปเข้ารับการอบรมแทนการดำเนินคดีอาญาตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ จะดำเนินการได้เฉพาะคดีที่เกิดในเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ในประกาศตามข้อ ๑ โดยยื่นต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีเขตศาลเหนือพื้นที่นั้น หากผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนให้ยื่นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเหนือพื้นที่ดังกล่าว

ข้อ ๓ คำร้องตามข้อ ๒ ควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อหาความผิด
- (๒) พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด
- (๓) วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ
- (๔) ข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องหาได้กลับใจเข้ามาอบตัวหรือกระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด
- (๕) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เสียหาย และการเยียวยาความเสียหาย
- (๖) ความเห็นของพนักงานสอบสวน และผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
- (๗) ข้อคัดค้านของผู้ร้อง หากศาลจะมีคำสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา และ

(๘) สถานฝึกอบรม วิธีการและระยะเวลาฝึกอบรม ตลอดจนเงื่อนไขที่สมควรกำหนดให้ผู้ต้องหาปฏิบัติในระหว่างฝึกอบรม

ข้อ ๔ ในระหว่างการพิจารณาคำร้องตามข้อ ๒ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการยื่นคำร้องขอผิดฟ้องหรือฝากขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง หรือกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีการขังระหว่างสอบสวน ศาลอาจมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหานั้นในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๙/๑ หรือถ้าศาลมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาไปรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นก็ได้

ข้อ ๕ ก่อนไต่สวนคำร้อง ให้ศาลถามผู้ต้องหาถึงความยินยอมในการเข้ารับการอบรม และยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ตลอดจนข้อเท็จจริงหรือความเห็นอื่นใดของผู้ต้องหาที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาและบันทึกไว้ให้ปรากฏในสำนวน

ในกรณีที่ผู้ต้องหาประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากทนายความหรือขอให้ศาลจัดหาทนายศาลพึงอนุเคราะห์ให้ตามสมควรแก่กรณี

ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนและเป็นกรณีที่อาจนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้ได้ ก่อนเริ่มทำการไต่สวน ศาลควรสอบถามผู้ร้องว่า ได้มีการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชั้นสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ หากมีและศาลเห็นว่าการรอฟังผลการจัดทำแผนดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า ศาลอาจมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคำร้องไว้จนกว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูจะเสร็จสิ้นก็ได้ และถ้าความปรากฏต่อมาว่าแผนดังกล่าวได้รับความเห็นชอบและไม่ได้ถูกเพิกถอนด้วยเหตุว่ากระบวนการจัดทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องที่ยื่นไว้ตามข้อ ๒ เสียก็ได้ แต่ถ้าแผนดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบหรือศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือมีการดำเนินการตามแผนแล้วปรากฏว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามแผน ก็ให้ศาลพิจารณาสั่งตามคำร้องที่ยื่นไว้ตามข้อ ๒ ต่อไปตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ การมีคำสั่งให้ส่งผู้ต้องหาไปเข้ารับการอบรมแทนการดำเนินคดีอาญา ต้องพิจารณาให้ได้ว่า

(๑) ความผิดนั้นกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(๒) เป็นการกระทำความผิดภายในเขตพื้นที่และตามลักษณะความผิดที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๓) ผู้ต้องหากลับใจเข้ามอบตัว หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้นั้นได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

(๔) ผู้ต้องหายินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

(๕) การเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหากลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

การพิจารณาตาม (๓) ให้คำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ของผู้ต้องหา เช่น อายุ ประวัติการศึกษา ความเชื่อ ภาวะแห่งจิต สภาพแวดล้อมในครอบครัวและชุมชน ความประพฤติ อาชีพ ประวัติการกระทำความผิด ความร้ายแรงของการกระทำความผิด รวมทั้งการสำนึกผิดและความพยายามในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย

ข้อ ๘ คำสั่งอนุญาตให้ส่งผู้ต้องหาไปเข้ารับการอบรม ต้องระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) สถานฝึกอบรม วิธีการอบรม และระยะเวลาการอบรมซึ่งต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

(๒) เงื่อนไขอื่นที่ศาลเห็นสมควรกำหนดให้ผู้ต้องหาปฏิบัติในระหว่างเข้ารับการอบรม เช่น ให้ปฏิบัติตามระเบียบของสถานฝึกอบรม หรือให้ละเว้นการประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดอีก

(๓) การรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับการอบรมต่อศาลซึ่งควรกระทำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และ

(๔) เมื่อครบกำหนดเวลาการอบรมให้นำผู้ต้องหามาศาลพร้อมรายงานผลการอบรมเพื่อพิจารณาดำเนินการปล่อยตัว

ข้อ ๙ เมื่อมีคำสั่งอนุญาตตามข้อ ๘ แล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่า การยื่นคำร้องหรือการพิจารณาสั่งคำร้องไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ศาลจะสั่งเพิกถอนคำสั่งอนุญาตนั้นเสียหรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่มีการร้องขอเปลี่ยนแปลงสถานฝึกอบรม วิธีการอบรม หรือขอขยายหรือย่นระยะเวลาการอบรม ศาลอาจทำการไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องและมีคำสั่งได้ตามที่เห็นสมควร แต่หากเป็นการขอขยายระยะเวลาการอบรม ระยะเวลาอบรมทั้งหมดเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่เริ่มการอบรม

ในระหว่างการอบรม ศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ศาลเข้าไปในสถานฝึกอบรมเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือสังเกตการอบรมได้ตามความจำเป็น

ข้อ ๑๑ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการอบรมและตามรายงานผลการอบรมเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าผู้ต้องหาได้ผ่านการประเมินผลการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ทุกประการ ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องหานั้น

ข้อ ๑๒ ถ้าได้รับรายงานว่าผู้ต้องหาไม่เข้ารับการอบรมหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ศาลควรทำการไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) หากได้ความว่าผู้ต้องหาได้ฝ่าฝืนหรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยถูกต้อง หรือมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแต่มิใช่เป็นความผิดของผู้ต้องหา ศาลควรมีคำสั่งให้ดำเนินการอบรมต่อไป

(๒) หากได้ความว่าผู้ต้องหาจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ศาลควรมีคำสั่งให้ยกเลิกการอบรมเพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการอบรมและมีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหา นั้น หากต้องดำเนินการตัดพ้องหรือฝากขังต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง หรือกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว การนับระยะเวลาตัดพ้องหรือฝากขังให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหา นั้น เข้ารับการอบรมรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตัดพ้องหรือฝากขังตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว

ข้อ ๑๔ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมติดต่อประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามคำแนะนำนี้

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติตามคำแนะนำนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

สบโชค สุขารมณ

ประธานศาลฎีกา